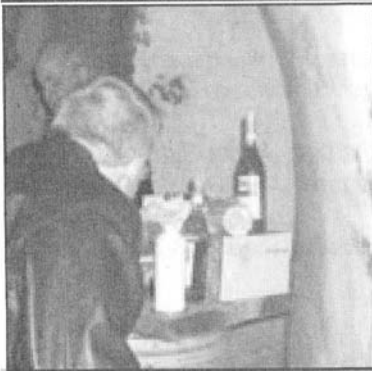

November 2002
37. årgang nr. 5

Danish Westindian Society
protector: Hendes Majestæt Dronningen

Kampen om at uddybe havnen på St. Thomas

---

*En fredelig generalforsamling uden
store ændringer....side 6-8*

Så er Cruzan rommen til Danmark igen
Læs om indtoget på Tre Kroner på side 9

Redaktion: Ole Bidstrup (ansvh.)

tlf+fax: 33 24 10 20

Lykkesholms Alle 2A, 4. sal, 1902 Frederiksberg C

E-mail: obi-awa@post1.tele.dk

Internetadresse: www.dwis.dk

Den gamle filmrulle

Deltagerne i generalforsamlingen nåede at få forvarslet om, at DR1's søndagsmagasinet ville bringe et indslag om den genfundne Lachmann-film om sukkerhøst på St. Croix. Historien havde figureret i adskillige medier, og skabt opmærksomhed - fuldt fortjent, for det glimt, man så i TV var utrolig spændende. Men at sukkerrørsarbejderne liv og vilkår skulle være markant anderledes end samme arbejderklasse her i Danmark er nok svært at forstå.

*Men at man også på St. Croix kan glæde sig over filmen, det er forståeligt. Det er, som man siger derude „educational“. Og det har vel både befolkningen der og her glæde af. Tilbage står så i redaktør-hulen her en lille splint af misundelse. Hvorfor skulle man læse om den historie **efter**, at Wayne James var draget hjem med filmen. Nok lød det til at være ham, der havde formidlet filmens redning, men den er vel, ligesom meget arkivstof, noget at betydning for historien både her og derude.*

obi

Konstitueringen

Umiddelbart efter lytbilledsshowet holdt bestyrelsen et kort konstitueringsmøde. Det resulterede i ganske få ændringer. Walther Damgaard overtager hvervet som næstformand, Marianne Gall træde ind i det kulturhistoriske udvalg og Ole Bidstrup i Arkivet.

Formand: Louise Steensgaard

Næstformand: Walther Damgaard

Bestyrelsessekretær: Jens Benoni Willumsen

Kasserer/Medlemssekretariatet: Erik Marcussen

Kulturhistorisk udvalg: Per Nielsen (formand), Karen Munk-Nielsen, Louise Steensgaard, Jonna Skourup Christensen, Gunvor Simonsen, Marianne Gall, Ole Bidstrup og Anne Walbom.

Mødeudvalget: Marianne Gall (formand), Esmé Baltzer, Jonna Skourup Christensen, Lis Andersen Torpet, Walther Damgaard, Jens Benoni Willumsen og Lars Hornstrup Hansen (bogsaget).

Festivaludvalget: Walther Damgaard (formand), Louise Steensgaard, Jonna Skourup Christensen og Lis Andersen Torpet.

Redaktør: Ole Bidstrup

Arkivet: Jens Benoni Willumsen og Ole Bidstrup.

Medlemsmøde

Fredag den 22. november 2002 kl. 19:00

i Valby Medborgerhus, Valgårdsvej 4, Valby
(lige ved Toftegårds Plads og tæt ved Valby station)

Bygningsbevaring i Vestindien

Arkitekt Ulla Lunn fortæller om VIDA, et spændende uddannelsesprojekt

Sukermuseet i Nakskov

- besøg fra museet med rødder til sukkerøen St. Croix

Mødeudvalget - sørger for ganen og noget for tørsten.
Pris: 50 kr. - som betales ved fremmøde

Tilmelding: Pr. e-mail: DWIS@vip.cybercity.dk eller nedenstående kupon, som senest tirsdag den 19. november 2002 skal være fremme hos: **Erik Marcussen**, eller pr. telefon til **Esmé Baltzer**, 45 86 54 45.

(men brug stregen på næste side for at holde postvæsenets mindstemål)

Tilmelding til medlemsmødet fredag den 22. november 2002

Antal deltagere: _____

Navn:

Telefon:

(Sendes til Erik Marcussen - adresse på næste side.....)

UNIQUE TOURS

- har som navnet siger den helt individuelle rejse
som speciale, både for den enkelte og for grupper.
Og med det bedst tænkelige kontaktnet i det
tidligere Dansk Vestindien. Ring til

HEIDI CHRISTIANSEN

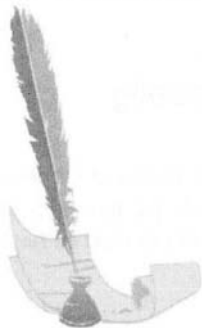
Springforbivej 4 • DK-2930 Klampenborg
Telefon +45 3990 2040 • Fax +45 3990 2080
(Reg. under rejsegarantifonden nr. 1026)

Porto

til

**Erik Marcussen
Græsager 302
2980 Kokkedal**

Formanden skriver...

Kære medlemmer

25. oktober

I aften har vi generalforsamling i Dansk Vestindisk Selskab. Den vil naturligvis være overstået for længst, når I læser dette, og forhåbentlig har vi derfor haft en dejlig aften, der også vil have indeholdt en af Ole Bidstrup og Anne Walboms forrygende lysbilledserier.

Når I får dette blad vil I sikkert allerede glæde jer til årets novembermøde, som får to spændende foredrag. Et af arkitekten Ulla Lunn, der vil fortælle om bygningsbevaring på øerne, og et af en repræsentant for sukermuseet i Nakskov, der vil fortælle om museet. Og så kan jeg jo kun ærgre mig over, at jeg da vil være bortrejst, og derfor ikke kommer til at høre de spændende foredrag.

I øvrigt er det jo festivalen, der virkelig optager os for tiden. Vi har modtaget tilmeldinger, ført personoplysninger ind i databaser og videresendt det hele til øerne. Så man kan roligt sige, at vi følger tidsplanen, hvilket er en stor tilfredsstillelse.

Som det ser ud nu bliver vi knap 70 mennesker, der den 28 marts drager af til øerne, og jeg er sikker på det bliver en stor oplevelse.

Hermed vil jeg så benytte lejligheden til at ønske alle et glædeligt efterår og (med tiden) en glædelig jul og et lykkeligt nytår.

Louise Steensgaard

Det hele var genvalg....

Den årlige generalforsamling blev som en fredelig mødeaften med efterfølgende lysbilledshow.

Efter formandens velkomst blev advokat Ole Schultz, som det snart er tradition, foreslået som dirigent.

Louise Steengaard fortalte om de mange henvendelser hun får, og som hun forsøger at besvare bedst muligt, ofte med at henvise til den amerikanske ambassade. For eks. det lille operakor, der gerne ville til øerne - og det var de også kommet og havde blandt andet givet koncert på Whim.

Ligeledes har jeg fulgt med fra sidelinjen på det projekt, arkitekt Ulla Lunn står for angående håndværksmæssigt samarbejde mellem Danmark og Virgin Islands, samt ikke mindst idéen om at skabe et dansk refugium på St. Croix. Det sidste er desværre endnu ikke blevet til noget pga. manglende midler. Men vi håber det lykkes en dag.

Af sjove eksempler på en formands arbejde kan også nævnes, at Walther Damgaard, Ole Bidstrup og jeg for ca. en måned siden var til lancering af Cruzan Rum i Danmark. Det foregik på Trekronerfortet, og vi har der smagt forskellige udgaver af rommen, som nu kan købes i Danmark.

Vore to æresmedlemmer Henning Henningsen og Søren Laub har i det forløbne år kunnet fejre hel- og halvrunde fødselsdage. Henning Henningsen i Helsingør fyldte 90 den 20. oktober 2001. Vi gratulerede med en hilsen, og Ole Bidstrup deltog i receptionen i dagens anledning. Walther Damgaard og jeg var

forbi vores tidligere formand og æresmedlem Søren Laub på hans 75 års fødselsdag den 17. juli i år med en flaske fra selskabet.

Sidst, men ikke mindst vil jeg som formand gerne rette en tak til vort medlem Hans Probst, for at stille et lokale til rådighed for foreningens arkiv. Det er vi meget taknemmelige for, og bøger og papirer ligger nu trygt og godt i Københavns indre by. Men samtidig skal der også rettes en tak til Handels- og søfartsmuseet på Kronborg, og dets direktør Hans Jepsen for i flere år at have huset samme arkiv.

To rejseruter

Walther Damgaard fortalte om Festivaludvalgets møder og hvordan man ahvde haft flere bureauer til at give tilbud. Men det var endnu en gang Unique Tours, der kom med bedste bud. Desværre var det ikke muligt at få alle af sted i samlet flok, vi må rejse ad to forskellige ruter, med BA over London-Miami eller med SAS over Washington på udturen og over Chicago på hjemturen - med 30-40 deltagere i hver af de to grupper, fortalte Damgaard

Vi har fået alle rejsedeltageres personprofil, som er oversat til engelsk og sammen med deltagerlisten er det hele sendt til vore venner på øerne, som nu kan gå i gang med indkvarteringsplanlægningen. Det er faktisk lykkedes at overhale tidsplanen inden om., så efter generalforsamlingen kan udvalget forberede de to planlagte orienteringsmøder

---

for rejsedeltagerne, formentlig 15. februar i Jylland og 23. februar i Valby. Fra Finn Bagger modtog festivaludvalget stor ros for forberedelserne af næste års festival, hvilket andre i salen bifaldt.

En enkelt aflysning

Marianne Gall gennemgik det forløbne års møderække, hvor mødet i Jylland måtte aflyses på grund af for ringe tilslutning. Om de kommende møder fortalte Marianne:

Fredag den 22. november 2002 fortæller Ulla Lunn i Valby om restaurering og bygningsbevaring af huse på St. Croix. En repræsentant for sukkermuseet i Nakskov vil desuden fortælle lidt om museet.

Lørdag den 15. februar 2003 i Kolding og søndag den 23. februar 2003 i Valby er der rejsemøde for dem, der skal deltage i Festival 2003. Fredag den 9. maj 2003 bliver der i Valby bl.a. med romsmagning af Cruzan Rum i samarbejde med Vingården i Odense, som netop har Europa-lanceret Cruzan Rum her i Danmark med stor succes.

Tak til den gode fe

Medlemsbladet var udkommet de planlagte fem gange, omend det ene havde haft en forsinkelse på grund af en løssluppen 380-strøm. Heldigvis havde Erik Marcussen hjulpet med at redde indholdet fra den gamle computer. Ole Bidstrup havde endnu en gang en varm tak til "den gode fe", Ebon Borg.

- Jeg ved ikke hvordan hun gør, men man har nærmest fornemmelse af, at hun kan lugte ordet Vestindien, når hun ser på en gammel "Klods Hans" eller "Illustreret Tidende", sagde redaktøren.

En anelse færre

Status er dags dato i alt 335 medlemmer. Det er godt 20 medlemmer færre end for et år siden, fortalte Erik Marcussen. For fuldstændighedens skyld vil jeg dog også tilføje, at der ud over det aktuelle medlemstal er endnu 10, der for nylig har udvist interesse for selskabet – men som endnu ikke har fået betalt det udsendte girokort. Vi er nogen, der håber på at også disse 10 melder sig ind i selskabet og dermed reducerer frafaldet i medlemsskaren.

Med hensyn til den geografiske fordeling kan nævnes, at godt 210 medlemmer bor inden for, hvad jeg vil kalde køreafstand til medlemsmøderne. Lidt længere væk, men stadig øst for Storebælt er der 26 medlemmer. Der er 14 medlemmer på Fyn, mens Jylland tegner sig for 65 medlemmer. Der er 14 medlemmer i udlandet.

Arkivets flytning.

Beretningen om arkivet kom fra Ole Bidstrup, fordi han havde været kontaktperson til det nye sted og involveret i flytningen. Erik Marcussen, Walther Damgaard og jeg flyttede hele molevitten ind i de nye lokaler. De er utroligt velegnede til den opbevaring, vi har brug for, så derfor skal Hans Probst have endnu en varm tak for hjælpen.

En festival-nyser

"Årets nyser" i medlemssekretariatet var Festival 2001, sagde Erik Marcussen om regnskabet - Det nævnte jeg også på sidste års generalforsamling, så detaljerne vil jeg springe let hen over. Men et par enkelte tal skal fremhæves her for at give overblik. Festivalindtægterne i indeværende regnskabsår er i alt på 27.000 kr., fordelt med 16.400 i ekstraordinært festivalkon-

tingent og en renteindtægt på 10.600 kr. Sat op mod en samlet festivaludgift på 178.000 kr. ender vi med et underskud på 151.000 kr. Heldigvis var der i sidste års regnskab allerede fremskaffet i alt 59.000, så vi i indeværende regnskabsår kommer ned på et underskud på 92.000 kr. Festivalformuen ender herefter på 185.000 kr.

Finn Lykke Jensen spurgte til ændringerne i obligationsbeholdningerne. Erik Marcussen svarede, at der var tale om dels en omlægning, dels at det havde været nødvendigt at sælge ud af beholdningen på grund af underskuddet fra festival 2001.

Uændret kontingent

Under forudsætning af et nogenlunde konstant medlemsantal og tæt på 80 festival 2003-deltagere ender vi med et lille overskud på selskabets virke og en fuldt retableret festivalformue, baseret på en forudsætning om både uændret kontingent og festivalbidrag. Alt i alt har jeg som kasserer ikke problemer med, at vi kører videre med de nuværende kontingentsatser. Og det er bestyrelsens forslag, dvs. et medlemskontingent på 200 kr. pr. husstand plus en ekstraopkrævning på 50 kr. til genopbygning af festivalformuen

Genvalg og genvalg

På valg til bestyrelsen var Jens Benoni Willumsen, Jonna Skourup Christensen, Ole Bidstrup og Marianne Gall, som alle var villige til genvalg. Da ingen andre blev foreslået, blev de fire valgt med applaus. Begge revisorer, Flemming Bergqvist og Erik Bach Jensen var på valg. Da de ikke var til stede og ikke havde ytret ønske om at fratæde, blev de genvalgt. Revisor-suppleanten Per Dahl var heller ikke til stede, men blev ligeledes genvalgt.

Nye bogudgivelser

Til sidst gav Luise Steensgaard så en beretningen fra Kulturhistorisk udvalg:

Udgivelsen af den planlagte bog i forbindelse med den for længst overståede udstilling om skolevæsenet i Dansk Vestindien på Skolemuseet i København er blevet udskudt. Der har været samarbejdsproblemer, men vi håber, at bogen kommer. Medlemmer af Dansk Vestindisk Selskab har bidraget med artikler til bogen.

Vort nyeste projekt er udgivelsen af en bog med fotos fra Dansk Vestindien. I 1967 udgav selskabet bogen "Dansk Vestindien i gamle Billeder". Der har været stor interesse for denne bog, og vi er blevet spurgt, om vi ikke kunne genoptrykke den. Vi har forlættet til den gamle bog i selskabets arkiv, men tiderne og de tekniske muligheder har ændret sig væsentligt siden 1967. Derfor har vi besluttet at lave en ny bog på knapt 200 sider, delvis ud fra forlættet til den gamle bog, delvis med nye fotografier fra den danske tid på øerne. Anne Walbom er hovedredaktør på bogen, som forventes færdig og trykt til foråret.

Udvalget har endelig haft en slægtsforskningsgruppe kørende et stykke tid. Den består af 8 personer, som mødes og hjælper hinanden. Gruppen fungerer rigtig godt. Man havde tænkt på at starte en ny gruppe, men tilslutningen har hidtil ikke været stor nok. Interesserede er dog stadig velkomne til at melde sig.

Formanden takkede for fremmødet og takkede dirigenten for god ledelse af mødet, hvilket forsamlingen bifaldt.

Da Cruzan kom igen

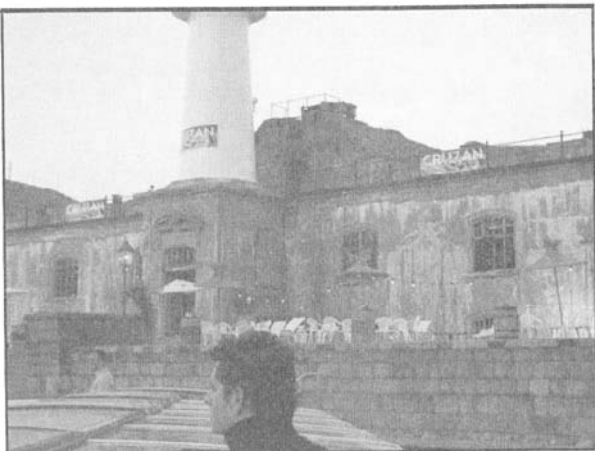
Endelig, omsider, det var de længe om....I årevis har vi ålet dem ude på øerne. I har - hvad nogle kalder verdens bedste rom - og så kan vi ikke en gang få den i Danmark!

Men 2. Oktober var det slut. En større flok var inviteret på københavnske Trekroner af Vingården i Odense. Her skulle Cruzan lanceres med fynd og klem. I første omgang til grossister og restauratører, men med en dags varsel fik nogle fra DVS også mulighed for at deltage. Netop det korte varsel var nok grunden til, at det blev en ganske lille skare, nemlig Walther Damgaard, Louise Steensgaard og den gamle redaktør, der nåede ned til Isbjørnen på Langelinie før afsejlingen til Lynetten, hvor der skulle diskues op. Vi kom med første båd og flere fulgte, så der blev trængsel i de kassemat-lignende hvælvinger i det nedlagte fort.

Overalt var der plakater med Cruzan, og smagsprøver og lette anretninger af caribisk tilsnit, fordi

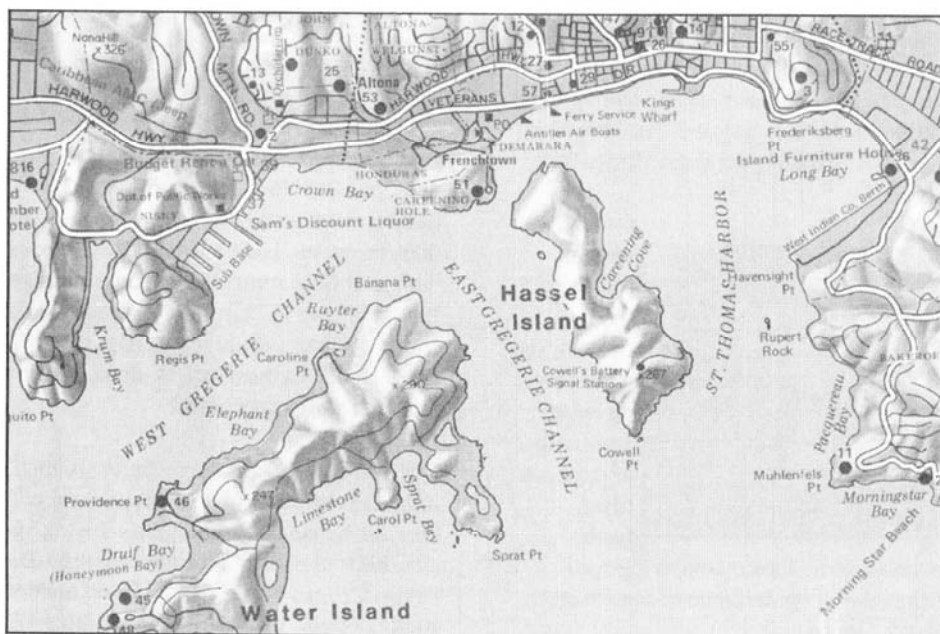
odenseanerne havde allieret sig med restauranten og delikatesse-forretningen Shark House.

Ikke dårligt, men det var romsmagningen heller ikke, selv om de tre DVS-smagspersoner ikke er til alle disse nymodens sukkervarer, når man kender til de ægte cruzan-flasker med flagskibet den 12 årige single barrel i spidsen (det er den, der på øerne kan findes til 23 dollars mod de godt 3, som den helt almindelige gold eller white koster derude)

Cruzan kunne fås i Danmark for mange år siden, men af mærkelige årsager ophørte den. Måske den daværende importør havde mistet smagsløgene, eller også var tiden en anden. I dag er det helt anderledes "in" at drikke romdrinks. Nogle vil sige lidt for meget in, når talen kommer på de "breezers" der debatteres hæftigt, fordi de siges at lokke børn til at drikke sprut forklædt som sukkervand.

Der var ikke cruzans nye breezers med, men de kommer, sagde de, da vi forærede dem en helside fra The Daily News, da den blev lanceret i forsommeren. De kaldes Cruzan Island Cocktails og hedder Jumbie Brew, Wazi-Koki og Mojito.

Kampen om at uddybe havnen på St. Thomas

Det skulle være så godt, da det nye Havneråd skulle uddybe havnebassinet, men der blev en farlig ballade i stedet. Så kom 1916-orkanen og kort efter blev øerne solg.

Når man ser det hele lidt fra oven....

Til forståelse af de mange historier om betydningen af havnen på St. Thomas ses her det måske første luftfoto over Charlotte Amalie, taget omkring 1930. Og nedunder et nutidigt kort. På Hassel Island var der i danskertiden en ganske stor aktivitet. Her var der bunker-pladser til det for dampskibene så nødvendige kul. Her var også en rimelig vanddybde.

Men Hassel Island var jo ikke oprindeligt en Ø. Den var landfast med Frenchtown. Desværre var det hjørne af havnen et værre plummerhul, og sådanne var ikke sagen, når de søfarende skulle undgå mosquitostikkene, der gav dem gul feber. For at skabe gennemstrømning i vandet, blev der sprængt en kanal, hvorefter Hassels Island blev en ø. Til gengæld mistede den helt sin betydning for de aktiviteter, den havde huset.

På luftfotoet er der stadig et kaj-anlæg, mens på kortet ser man, hvordan den tilsvarende bugt nu blot er betitlet Careening Cove. Hassel Island har i dag stort set kun ruiner.

Skulle man til Dansk Vestindien for godt 100 år siden, så var der ikke noget med en hurtig flyforbindelse. Det var skibsfart, som blev annonceret. For eksempel her en i 1913 fra Det Østasiatiske Kompagni: Til Vestindien:

s/s Horncap

laster ved Islands Brygge 7. maj til St. Thomas direkte og de øvrige sædvanlige Anløbspladser med omskibning i St. Thomas. Yderligere oplysninger ved Kompagniets Kontor i Holbergsgade.

Der var ikke megen tvivl om betydningen af havnen i Charlotte Analie.

„Vi Frederik den Ottende gør vitterligt...“

- og det gjorde han så på Amalienborg den 6. april 1906. Kongen signerede og gav en ny lov, nemlig: Lov om Bestyrelsen af St. Thomas Havn. Lovteksten starter med at fortælle, hvad havnen er:

St. Thomas Havn med dertil hørende Grunde og Bygninger, nemlig „Cowells Batteri“, Kølhalingspladsen, „The Hulks“, Fyret paa Myhlenfeldts Pynt (hvor Frenchmanns Reef ligger i dag). Karantæneanstalten og Kongeværftet, skal fremtidig eje sig selv og bestyres af et Havneraad under Finansministeriets Overtilsyn.

Datidens brug af ordet værft svarer ikke helt til nutidens. Kings Wharf var ikke meget værft, hvis man med værft tænker på Lindø eller de nu nedlagte som B&W, men molen ud for Emancipation Garden. I dag molen, hvor Coast Guard-skibene er forøjet, stadig betegnet Kings Wharf.

Man fornemmer fra første læsning, at med et havneråd, så bliver der skabt en magtfuld instans, men ikke med mere magt end, at Finansministeriet skal holde snor i det. Rådets formand skal være Guvernøren eller hans stedfortræder og så skal Kolonirådet vælge to medlemmer og det samme skal Finansministeriet. Rådet skal mødes en gang i kvartalet, eller hvis mindst tre medlemmer kræver det. Der er næppe tvivl om, at der i perioder har været behov for langt hyppigere møder, fordi havnen netop i disse år har haft behov for store investeringer - ikke mindst til uddybninger, også kaldet „opmudring“.

Det nye Havneråd kunne godt blive en reel magtfaktor i hverdagen i Charlotte Amalie, for ifølge loven, så ville det ikke kun skulle holde styr på udgifter, det ville også få indtægter. For som loven sagde:

„Der tillægges St. Thomas Havnekasse alle Indtægter, der hidrøre fra Havnen, derunder Skibsafgifter, Karantænegebyrer og Indtægter ved Lods- og Havnevæsnet.“

Aldrig såsnart rådet har sat sig i stolene, begynder besværlighederne. Kun få år efter beklager formanden sig i beretningerne hjem til Danmark. Det fremgår i hvert fald tydeligt, at der er problemer med finansieringen - ikke mindst af den bekostelige uddybning af havnen, så den kan tage større skibe.

Allerede den gang var man i gravehumør for at sikre turistdampere til Øens attraktive havn.

Havneingeniør Philipsen havde i 1909 udfærdiget en nøje rapport om resultaterne af de prøveboringer, han havde foretaget i perioden oktober-december 1908. De fortalte, hvor der var fast bund, hvor der var blød bund og hvor meget, der skulle uddybes hvor i området.

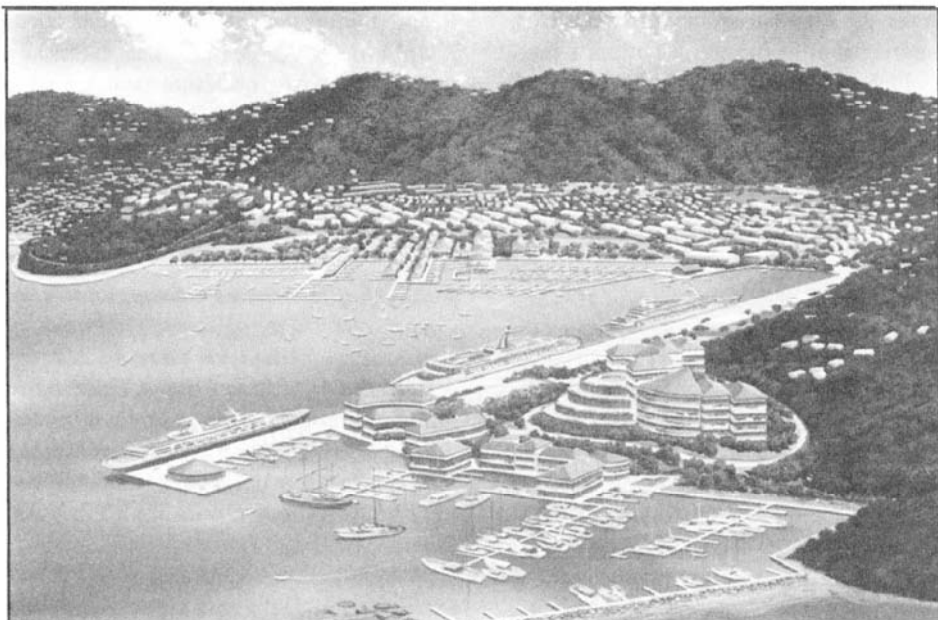
I 1910 var der skaffet midler til havnen ved et obligationslån. Et sådant har udtrækninger. For eksempel kunne man i „1.ste tillæg til Berlingske politiske og Avertissements-Tidende“ den 5. maj 1913 læse en annonce:

St. Thomas Havns 4% Laan af 1910

Det bekendtgøres herved, at der i Henhold til Amortisationsplanen for St. Thomas Havns 4% Laan af 1910, den 9. april d.A. af Notarius Publicus paa St. Thomas blev foretaget Udtrækning af følgende 8 Partialobligationer à 1000 Francs, nemlig (så følger numrene på dem, der skal have obligationerne indfriet pr. 11. juni 1913) det er underskrevet: St. Thomas Havneraad, den 10. April 1913

Helweg-Larsen

Men Havnerådet var bestemt ikke kommet så langt for de penge, som det havde tænkt sig. Man havde entreret med et firma fra Puerto Rico „The Standard Dredging Co.“ Kontrakten blev underskrevet i 1910. Men i den ene beretning efter den anden hjem til overtilsynet, altså Finansministeriet, klager man over alt det, der ikke holder efter planen. Desuden kniber det også med en fornuftig aftale om arealerne, som Det Østasiatiske Kompagni ønskede at benytte.

(Fra 1912 West Indian Company, som bl.a ØK's H. N. Andersen havde været med til at stifte.

Han og andre driftige forretningsfolk havde næse for gode forretninger i St. Thomas havn såsnart den kommende Panamakanal åbnede. WICO forblev ØK- ejendom lige til 1993.)

Med Puerto Rico-firmaet gik det helt galt. Læs bare rapport nr 45 til Finansministeriet fra St. Thomas Havneraad - dateret 28. juni 1913, underskrevet af Helweg-Larsen:

Efter at Repræsentanten for D'Herrer N.C. Monberg, J. Saabye og O. Lerche, Baron Otto Lerche i Midten af April Maaned var ankommen til St. Thomas, indledede man straks Underhandlinger med ham om Fuldførelsen af det af „The Standard Dredging Co“ efterladte Opmuadringsarbejde.

De driftige erhvervsfolk, der forsøgte at udvikle St. Thomas ville sikkert have frydet sig over planen her, som WICO havde på bordet før salget. Men lokalbefolkningen var ikke begejstret. I dag ejer de selv det hele - og har planer om et en morskabs-park i stil med Disneyland.

Man kom hurtigt til en Forståelse desangaaende og opnaaede Firmaets mundtlige Tilsagn om, at det ville forsøge at overkomme i hvert Fald en Del af Arbejdet, forinden det blev nødvendigt at anvende Muddermaskinen til det for Det vestindiske Kompagni kontraherede Arbejde i Longbay.

Det var Havneraadet meget behageligt, at der saaledes straks kunde tages fat på Uddybningsarbejdet for Havnen, da det er meget om at gøre, at i hvert Fald den midterste Del af Havnebassinet,

hvor de store Turistdampere opankres, snarest muligt bringes i Orden, i Særdeleshed under Hensyn til, at man til Efteraaret kan vente to store russiske Orlogsskibe hertil og bør gøre sig al mulig Anstrengelse for at undgaa, at disse skulde føle sig utilfredse med de Opankringsforhold man kan byde dem, saaledes som Tilfældet var, da det russiske Orlogsskib „Rossia“ besøgte Havnen sidste Aar og ikke kunde faa sin Opankringsplads nær nok ved Land, fordi de af „The Standard Dredging Co“ Efterladte Mangler i Opmudringen for-hindrede det.

Og det blev af Firmaet meddelt som noget selvfølgelig, at der ikke vilde være Tale om at afbryde Arbejdet for „Det vestindiske Kompagni“ i Longbay, for at opmudre for Havneraadet, naar først det ommeldte Arbejde var begyndt og saalænge det kunde gøre Brug af Opmudringsmateriellet, og hvorlænge dette Arbejde vilde vare uafbrudt, kunde ganske vist ikke siges med Bestemthed, men der kunde let blive Tale om eet á eet et halvt Aar.

Man modtog derefter Ministeriets Skrivelse af 14. April d.A. No. 3 indeholdende Vejledning i Henseende til Løsning af Spørgsmaalet om Forholdet til „Standard Dredging Co“ ved Overenskomst eventuelt med Voldgift, og besluttede sig herefter til, saasart som Omstændighederne gjorde det muligt, at søge en Overenskomst tilvejebragt.

Dette lod sig imidlertid ikke gøre straks, efter som „The Standard Dredging Co“ ingen Repræsentant har paa Aastedet, og da man af de ovenfor fremhævede Grunde ikke kunde udsætte Udførelsen af de højst

nødvendige Suppleringsarbejder for at oppebie Svaret fra „The Standard Dredging Co“, bestemte man sig til at modtage Tilbudet fra D'Herrer Monberg, Saabye og Lerche om øjeblikkelig Paabegyndelse af Arbejdet, for saa vidt iøvrigt disse Herrer's Vilkaar fandtes antagelige.....

....Arbejdet ventes paabegyndt i de nærmeste Dage, og det bør antages, at Muddermaskinen vil være til Havneraadets Disposition i 3 á 4 Uger, og at denne Tid vil være tilstrækkelig til i hvert Fald at klare Arealet i Midten af Havnen og mulig til at afhjælpe Manglerne ved „The Standard Dredging Co's“ Arbejde.....

- og inden Helweg-Larsen sætter sin underskrift på brevet til Finansministeriet, så konstaterer han (som var den en Storebæltbro eller en Metro) at den oprindelige pris ikke holder, og at man må påregne „langt betydeligere Beløb end dengang anslaaet“.

Skriverierne mellem Havnerådet og Finansministeriet fortsætter flere år med udredninger om, hvor langt man er nået i kampen med Puerto Rico-firmaet, som ikke opfyldte betingelserne og med de udvekslinger, der blev forsøgt via det amerikanske konsulat. Der var også skriverier om det af firmaet stillede garantibeløb svarende til 9.000 dollars i guld.

I rapport nr. 54 i september 1915 konstaterer Havnerådet, at den uddybning, som Monberg, Saabye og Lerche har gennemført, og som havnemester Kruse og havneingeniør Philipsen har eftermålt, er tilfredsstillende og i orden.

I januar 1916 konstaterer Havnerådet i sin rapport til Finansministeriet bl. a. ....indberettes det herved tjenstligt, at man under Dags Dato har inddraget det af „The Standard Dredging Company“ deponerede Beløb med paaløbne Renter i Havnekassen, da den for Voldgift satte Frist er udløben, uden at Selskabet, saavidt Havneraadet bekendt, har foretaget noget Skridt til at faa Voldgift sat i Gang.

Og så melder papirerne om havneudbygningen ikke stort mere - vi en midt i en rasende 1. Verdenskrig, som har ændret drømmene om den travle St. Thomas havn totalt. Antallet af anløbende skibe er blev halveret, og udvidelser og forbedringer er gået i stå. Kort sagt ikke mange ører at tjene længere for hverken bygningsarbejdere eller kulbærere. Tilbagegang overalt og arbejderuro især på St. Croix, hvor Hamilton Jackson har organiseret arbejderne. Krydsen „Valkyrien“ er kommet til Vestindien og Danmark er nu også midt i forhandlinger om salg efter en efterfølgende folkeafstemning. Og i oktober kommer en orkan, som raserer havnen. De eneste papirer fra Havneraadet, der fortsætter også langt ind i 1917, det er de rutinemæssige obligationsudtrækninger. ...Vi undlader ikke hermed tjenstligt at indberette o.s.v. - og så kommer de af notarius publicus udtrukne numre på heldige obligationsejere.

Ole Bidstrup

Kilder:

Rigsarkivet: Koloniernes Centralbestyrelse - gruppeordnede sager: St. Thomas Havn, Uddybningsarbejder.

Diverse historiebøger samt periodica, hvoraf nogle gengives på side 19 og på side 23.

The Crystal Palace

P.O.Box 12200 St. Thomas, USVI 00801

Guesthouse midt i det historiske Charlotte Amalie, St. Thomas.

Hotellet ligger i Dronningens Kvarter, på samme høj, som Synagogen i Krystalgade.

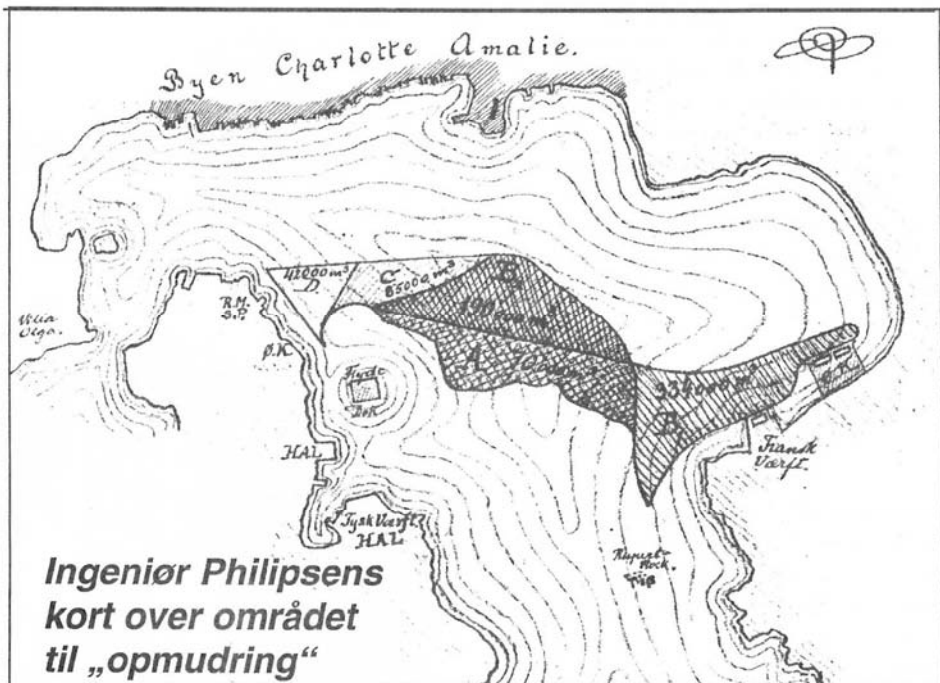
Nyd morgenmaden i herskabelige omgivelser mens du ser krydstogskibene komme ind.

Rimelige dagspriser, 7. dag gratis
Sommer: 65-85 \$ Vinter: 85-115 \$
Continental breakfast incl.

Se de mange billeder på:

www.crystalpalaceusvi.com

E-mail: CrystalPalace@St-Thomas.com

Kort og godt.....

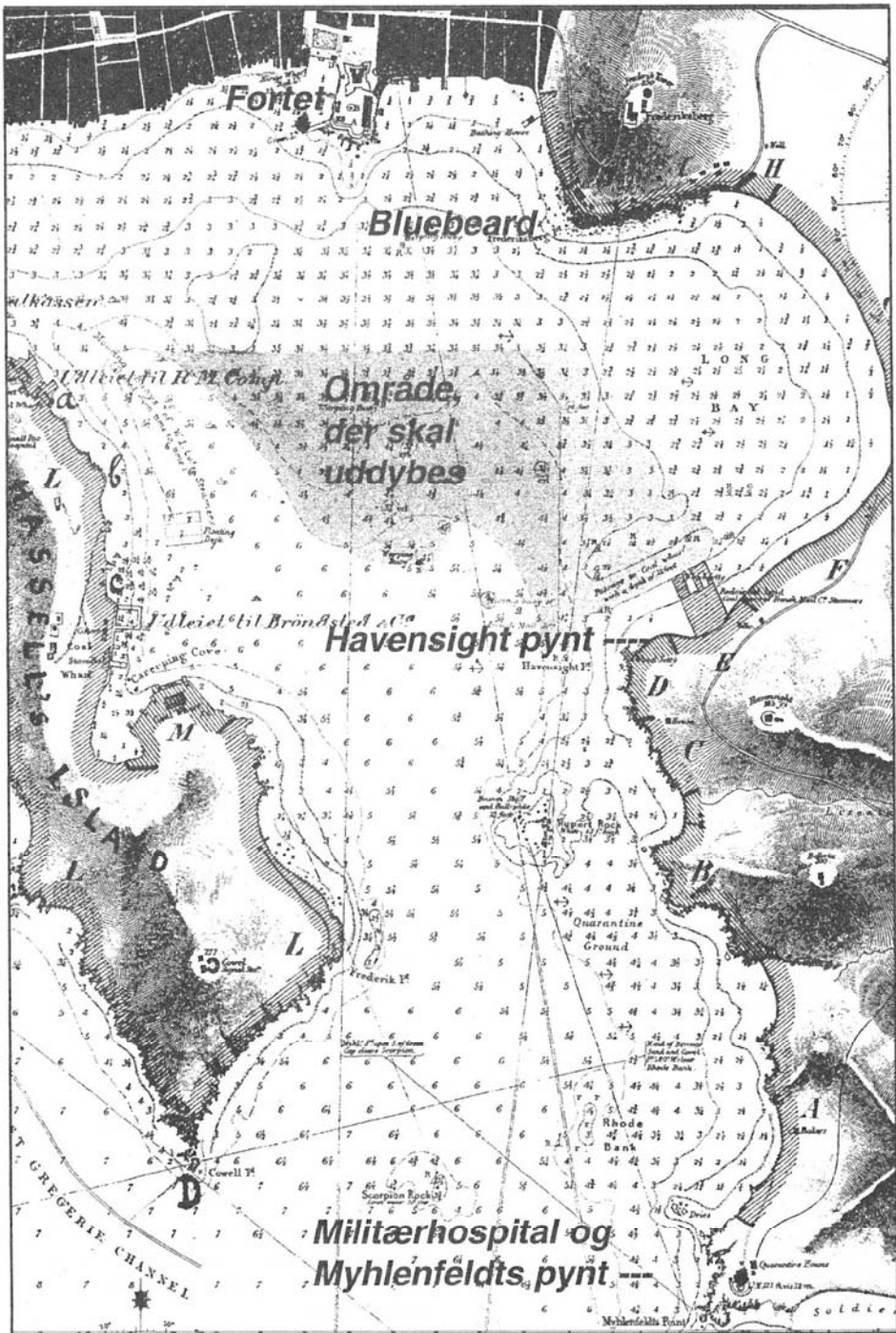
I sagsmappen for uddybningen af havnen på St. Thomas var der flere meget spændende kort. Her er udsnit af nogle af dem.

Øverst havneingeniør Philipsens meget nøjagtige opmærkning af området. WICO's kaj og området ved Long Bay, som det kendes i dag, er slet ikke med. Kortet er fra 1909 - WICO er slet ikke etableret endnu. Bemærk, at ØK har et område på Hassel Island. Havnens kendte flydedok er også indtegnet.

Kortet til højre fra 1904 er et ældre kort, der i 1904 blev rettet til af H.C.V. Møller med omhyggelige angivelser af, hvem der ejede hvilke arealer langs kyststrækningen hele vejen rundt i havnen. Det er et udsnit af Møllers kort og med markering af fortet, højen med Bleuebeard, og hvor Havensight pynten lå.

Mest interessant er nok nede i højre hjørne, hvor Myhlenfeldt pynt ligger. Her lå også hospitalet, hvor blandt andre karatæne-ramte folk blev indkvarteret. I dag er det pynten med et af øens fineste og største hoteller, nemlig Marriott Frenchman's Reef. I bugten lige nord for ligger „quarantine Ground“ - stedet hvor skibe i karantæne skulle ankre op.

Haagensens Hus på St. Thomas

På Hjørnet af Dronningens Gade og Store Taarne Gade ("99-steps") i Kongens Quarter i centrum af Charlotte Amalie ligger en større privatbolig, som efter omfattende restaurering kunne åbne som museum i januar 1999.

Det er Haagensens Hus, en smuk og velproportioneret bolig. Her kan vi se, hvordan det bedre borgerskab boede på St. Thomas i 1800-tallet. Huset er i dag møbleret med den tids mahognimøbler. Ejendommens have og øvrige bygninger er også sat i stand.

Huset blev opført 1820 på en bakkeskråning med smuk udsigt ned over havnen i Charlotte Amalie. Bygherren var John Wright, entreprenør, tømrer og løjtnant i St. Thomas Brandkorps.

Efter nogle år med forskellige ejere blev „huset på bakken“ i 1837 solgt til danskeren, bogholder Hans Haagensen, der med sin familie boede i huset indtil sin død i 1873. Huset forblev i familien Haagensens eje indtil 1913.

Den foreliggende bog er baseret på omfattende research i Rigsarkivet og andre samlinger samt undersøgelser under forfatterens ophold på St. Thomas.

Den er rig på historiske og nutidige illustrationer i farve og sort-hvid. Man kan næsten opfatte den som en billedbog, men den er mere end det.

Den er fuld af detaljer om husets og naboejendommenes historie, om familien Haagensen, om hvordan man levede i

Nye bøger

huset og i samtiden generelt, om de frygtelige orkaner og endelig om husets restaurering sidst i 1990'erne.

Dertil kommer mange sider med noter, henvisninger og et større navneregister. Indholdet er søgt dokumenteret i så stor udstrækning som muligt, hvilket er al ære værd.

Bogen er skrevet med stor entusiasme, så stor at mindre centrale emner nogle gange synes at være løbet af med forfatteren. Bedste afsnit er nok det sidste om huset i dag, hvor forfatteren frit kan fortælle, uden at være bundet af mere eller mindre mangelfulde kildeoplysninger.

Man kan nogle steder være uenig med forfatteren om disponeringen af indholdet. F.eks. kunne jeg tænke mig, at afsnittet om husets indretning og inventar havde ligget tidligere i bogen, inden beskrivelsen af familien Haagensen og dagliglivet. Ikke alle detaljer er helt rigtige. En kritisk gennemlæsning af en historiker kunne nok have luget ud i en del af dem. Men alt i alt en spændende og absolut præsentabel bog med flotte og velvalgte illustrationer.

Jens Benoni Willumsen

“Historien om Haagensens Hus på St. Thomas” af Birgit Freiesleben, 113 sider (i A4-format). Engelsk udgave med titlen “The History of Haagensen’s House on St. Thomas”. Udgivet 2001 af Forlaget Acer, P.O. Box 186, DK-2750 Ballerup. Speciel medlemspris: 135 kr. inkl. forsendelse i Danmark, hvilket er langt under den vejledende udsalgspris i boghandelen.

Der var mange skriverier om havnen i Charlotte Amalie på St. Thomas i 1912. Det var et sidste forsøg på at sætte gang i de danske besiddelser, og det var det år, ØK stiftede West Indian Co.

Da WICO fyldte 60, udgav de denne brochure om selskabets historie. I 1993 blev denne ØK-guldfugl solgt til GERS, pensionsfirmaet for USVI regeringsansatte.

St. Thomas som verdenshavn

Der skrev „Verden og Vi“ i 1912 mange artikler om - her er en:

I en Kurve med voldsomme Udslag har St. Thomas' Historie bevæget sig. Først Øens hollandske Periode, der skjuler sig i Fortidens Mørke; den afsluttedes ved et engelsk Overfald, der besørgeades saa grundigt, at Øen i flere Aar laa herreløs og ubeboet hen.

Saaledes fandt Danskerne den, da "Det vestindiske Handelsselskab"s første Skib "Den gyldne Krone" i 1671 ankrede i den store Sydside-Bugt, som siden skulde blive til den berømte Havn.

Fra Begyndelsen af 1672 kan det danske Herredømme regnes, saaledes at Øen nu snart har været halvtredie hundrede Aar i vor Besiddelse. (Se: "Vore vestindiske øer" af F. Børgesen og F. P. Uldall.).

Smaat gik det i Begyndelsen, indtil Christian den Femte mod Slutningen af det syttende Aarhundrede tillod et brandenburgsk Kompagni at handle paa Øen. Dette bragte St. Thomas et kraftigt Opsving, og omkring 1700 var Havnen allerede kendt viden om og benyttedes livligt af alle de Nationer, der havde Interesser ude i disse Egne.

Men efter en Oplømsstringstid paa et halv hundrede Aar overtog den danske Stat Handels Monopolet paa Øen, satte Havneafgifter og Told op til en ublu Højde og regerede i det hele saa viseligt, at Handelen og med den Skibsfarten saa at sige stængedes ude. Et enkelt Aar, 1756, ankrede der ikke et eneste Skib i Havnen, og Befolkningen tog rivende af.

Da var det, Frederik den Femte skabte Øens lykkeligste Periode ved i 1764 at aabne Havnen som en Frihavn for alle Nationers Skibe.

Dette Skridt, det klogeste i Øens hele Historie, kaldte med eet Slag nyt Liv frem, og snart udviklede St. Thomas sig som aldrig før, i Rigdom, i Størrelse, i international Betydning.

Det var fra nu af, at den i hundrede Aar var Stabelplads for det vestindiske Arkipelag og Centralamerikas Kyster, og naar der tales om St. Thomas's gyldne Tid, er det denne Tid, der tænkes paa.

Siden Halvfjerdserne har Kurven været nedadgaaende, i de sidste 10-15 Aar med faretruende Hast, og St. Thomas er nu kun Skyggen af sig selv.

Naar man sejler ind til St. Thomas og i Havnemundingen har passeret den lille Klippe "Ruperts Rock", der rager nogle faa Fod over Vandet og oftest er befolket af smaa hvidbrune Terner, udvider Havnen sig til begge Sider.

Long Bay

Paa højre Haand, mod øst, skyder den store Bugt "Long Bay" sig ind i et frodigt Dalstrøg, der langs Strandbredden er laguneagtigt og bevokset med Kokospalmer og længere inde i grønne Flader, som tidligere har baaret Sukkerrør, løfter sig langsomt stigende op ad Højene.

Paa venstre Haand svinger "Hassels ø" mod Vest, og her ligger de store Dampskibsselskabers Kulværfter, Østasiatisk Kompagnis, Hamborg-Amerika Liniens osv., og helt inde ved Enden af Øen er Mr. Chrequi's Ophalingsbedding.

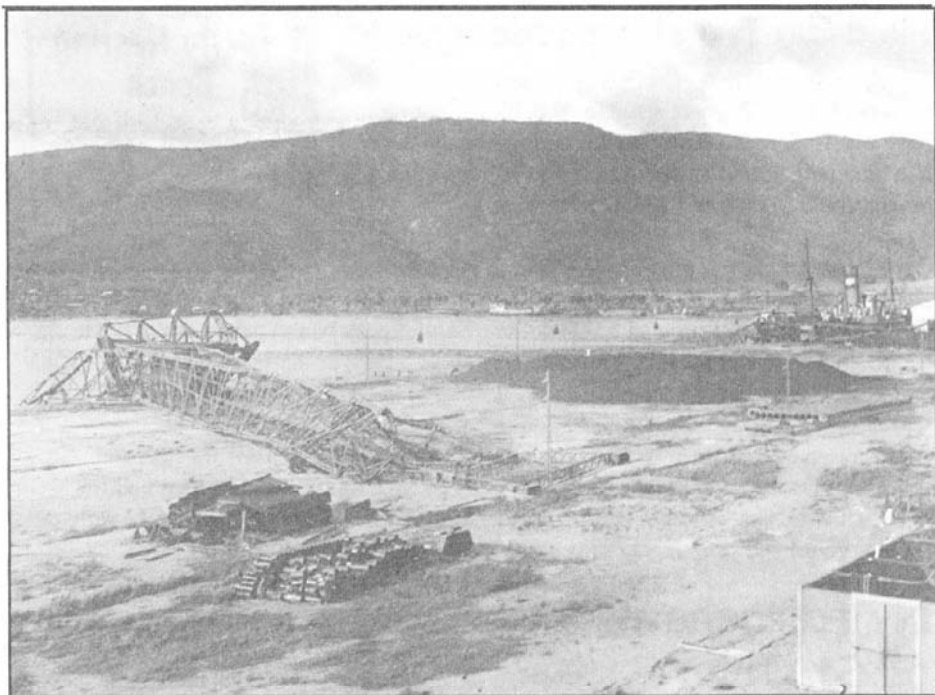
Denne Side interesserer os imidlertid ikke her, det er Long Bay, der pludselig, ved det nye Havneforslag, er bleven Havnens historiske Punkt.

Long Bay har været historisk en Gang tidligere. Da Naturen i 1867 under det første Forsøg paa at sælge Øerne, greb ind i Salgsforhandlingerne og ved et Jord-skælv og en mægtig Flodbølge berøvede Amerikanerne deres Købelyst, var Long Bay Stedet for de forfærdende Ulykker. Henved hundrede Sejlere laa til Ankers i Havnen, da Uvejret brød over dem, og de førtes ind i Long Bay's Favn, hvor de krystedes til Døde.

Her er det nu, den nye Havn skal anlægges, der paany vil søge at skabe St. Thomas Betingelser som Verdenhavn. En Frihavn af Dimensioner, med hvilke ingen anden Havn i Arkipelaget kan maale sig. Den inderste Del af Long Bay fyldes op, og ligeledes Kyststrækningen paa begge Sider, det derved opstaaede, uddybede Bassin deles i to ved en Mid-terkaj.

Hvor Kysten bøjer mod Syd, har foreløbig et fransk Dampskibsselskab Værft; ogsaa dette inddrages i Planen, og en Tørdok udgraves langs Syd-siden. Indenfor paa Kysten og det indvundne Terræn er rigelig Plads til Oplagshuse og lign.

Løst skitseret synes Planen saare ligetil, men et stort og omfattende Arbejde forestaar, før den er realiseret. Stod ikke nogle af vort Lands betydeligste Mænd i Spidsen for den, vilde den næppe blive gennemført, skønt St. Thomas' - ja det danske Vestindiens Ve og Vel afhænger af dens Gennemførelse. Med Energi og Storhed maa der handles.

Om kort Tid - 2 á 3 Aar - er Panamakanalen færdig, og de nye Verdens veje gennem den vil opstaa. Da maa St. Thomas ligge klar, om ikke Livet skal gaa Hus forbi; den har Konkurrenter nok, og alle søger de i Tide at sikre sig deres Andel af Kanaltrafikken.

Men St. Thomas har det dobbelte Held dels at ligge ved Kongevejen til Kanalen og dels at ligge i saa lang Afstand, ca. 1000 Sømil, at den næppe vil blive berørt af Konkurrencen fra Colon.

For tredje Gang er St. Thomas' Kurve ved at svinge opad. Ved Frihavn nu, som da den fik sin anden store Blomstring. Og denne Gang under Forhold i Verdens-Samkvemmet, der vil række videre, end nogen endnu ser.

L. C. Nielsen

Den kommende verdenshavn fik en slem forskrækkelse i oktober 1916, da orkanen kom.

Det nye selskab WICO havde netop fået sine moderne kulkraner i funktion, men efter orkanen og altså kun få år fra firmaets start, så der sådan ud på kajen ved Long Bay.

Alligevel blev WICO en blændende forretning for ØK og det var mere af nød end lyst, at firmaet blev solgt i 1993.

Alligevel blev firmaet driftigt og stort, bla. fordi havnen fortsatte med at være en toldfri havn.

Hold dig fra skildpaddeæggene

En 69-årig mand fra St. Croix fik i September en forskrækkelse af de mere sjældne: Han blev tiltalt for at have overtrådt loven om beskyttelse af truede dyrearter, han blev fanget med 13 skildpaddeæg i hånden af en betjent fra U.S. Fish and Wildlife Service.

Uanset om det var sult eller andre lyster, så gik den altså ikke. Han blev opdaget, men også løsladt uden æg og mod at stille en kaution på 5.000 dollars. Samtidig fik han et påbud om at holde sig fra de strande, der er mærket "turtle nesting areas". Dem er der ikke færre end 52 af på St. Croix.

Og historien er bestemt ikke til at grine af, for ifølge Michael Evans fra Fish and Wildlife, så er der et voksende illegalt marked på St. Croix for både æg og kød fra skildpadderne. Det betragtes nemlig som "aphrodisiac". Eller som man siger lokalt, det "makes your back strong." Og så behøver man jo ikke gå efter Viagra...

Ny færgehavn på St. John

I årevis har man talt om, at Cruzbay på St. John trænger til aflastning af færgehavnen, der i de senere år er blevet endnu mere fortravlet end før - bl.a. på grund af flere færges og en hård konkurrence på priserne. Det har ført til endnu mere trafik af biler til og fra færgerne lige midt i byen. Drømmen har så været at grave hul ind til Enighed Pond og uddybe denne indsø plummervand til færgedybde. Dermed kan al godstrafik og passagerer i egne biler undgå at myldre lige ind, hvor også passagerfærgerne ligger.

I oktober blev licitationen så afsluttet og det blev et St. Thomas-firma i samarbejde med et Pennsylvania-firma, der skal anlægge den havn, som dette blads redaktør fik grundigt beskrevet for 10 år siden. Firmaerne, der altså nu skal anlægge havnen i Enighed Pond, vandt med et bud på 12,8 millioner dollars.

Har det taget tid at nå hertil, så skulle det til gengæld gå rimelig hurtigt med at gennemføre projektet, for i kontrakten står, at når den er underskrevet, så har de 455 dage til at gennemføre arbejdet.

Ny chef på Whim

St. Croix Landmarks Society har på ny skiftet leder. George Tysens afløser, Nancy Finegood fik et tilbud af den slags, det er svært at sige nej ti, og så måtte man igen i gang med stillingsopslagene.

Den nye executive director, som titlen er, hedder Janet Rommel. Hun har flere uddannelser bag sig, men får nok mest gavn af den kendskab til fundraising og arbejdet med nonprofit-organisationer, som hun opnåede som chef for the Boys and Girls Clubs of USVI. Janet Rommel begyndte det nye job 1. September, Nancy Finegood er rejst fra St. Croix tilbage til Mainland, USA

ET KORT RIDS AF ST. THOMAS' HISTORIE

Mellem Syd- og Nordamerika ligger de vestindiske Øer som en buet Kæde udenom det Karibiske Hav. Columbus kom til dem i Slutningen af det 15. Aarhundrede og kaldte dem Jomfruøerne.

Paa de fleste var der vilde Indfødte, men St. Thomas var ganske ubeboet; dens tre spidse Høje var tæt bevoksede med Skov.

Da Danmark, smittet af Holland og Spanien, ønskede at erhverve oversøiske Besiddelser, og det »Dansk-vestindiske Handelskompagni« dannedes, sendtes en Guvernør ud for at tage St. Thomas i Besiddelse, og han og hans Folk maatte begynde med at rydde Træer og Krat, saa de kunde faa Plads til at opføre et Fort nede ved Havnen og Vagttårne oppe paa Højene. — Guvernøren hed Jørgen Iversen; de Folk, han havde faaet med sig som Hjælpere, var, foruden Skibets Mandskab, Straffefanger, der havde bedt paa deres Knæ, om de maatte blive paa Bremerholmen, i Stedet for at komme med paa dette Tropeeventyr.

Saa snart de havde faaet Fortet bygget og hejst det danske Flag, kom der fra andre Øer en Del hvide Flygtninge, hvoraf nogle havde deres Tjenerne (hvide) med.

Guvernøren fordelte Jorden; Ejerne skulde hurtigst muligt rydde den og plante den til med Tobak, samtidig med at de maatte møde til Eksercits og om Natten efter Tur holde Vagt mod »buccaneers« (Sørøvere) og stille til Forsvar, naar det var fornødent. — Menneskeliv var kostbare; der var en uhyre Straf for at forlade Landet uden Guvernørens Tilladelse,

og 1000 Pund Tobak maatte den bøde, som forsøgte at føre en anden bort fra Øen.

I de første Aar lyder Klagerne til Hjemlandet stadig paa, at de hvide Mænd bukker under for Heden og Arbejdet, og at intet kan udrettes, medmindre der skaffes flere Negre. —

Endelig køber den danske Konge et Stykke Land paa Vestkysten af Afrika, og nu tager Danmark sin Part af Slavehandelen — den store Rigdomskilde ved Kolonisationerne. En Gang om Aaret

indfanges Negre paa Guldskysten og føres til Vestindien, hvor de forhandles ved Agenter. »Stykker« kaldes de. Ved et Stk. Neger forstås et i alle Henseender sundt Individ, Mand eller Kvinde, mellem 15 og 30 Aar. Af Børn mellem 10 og 15 Aar gaar der 3 paa 2 Stk. En syg eller gammel Neger er i Handelssproget $\frac{3}{4}$ Stk. Disse Sorte, der har levet vilde Menneskers sorgløse Liv, er først sanseløse af Rædsel, og ef-

Gadeparti i St. Thomas. Rille fot.

terhaanden tirres de og bliver som fortvivlede Dyr, men saa begynder Agenternes Dressur, og Paragraferne i Straffeloven mod Negre er af en saadan Beskaffenhed, at man uvilkaarligt henfører dem til Oldtid og Hedenskab og ikke til kristne Koloni i det 17. Aarhundrede.

1685 skete der noget, der blev af stor Betydning for St. Thomas' Fremtid, idet Kongen (Chr. V.) oprettede en Traktat med Kurfyrsten af Brandenburg, ifølge hvilken det tillodes en Del af hans Lands Indvaanere at nedsætte sig paa St. Thomas og drive Handel.

Det »Brandenburgske Selskab«, hvis Aktionærer for største Delen var Hollændere, havde den Driftskapital, som det danske manglede; og efter to Aars Forløb fandtes 50 Mand beskæftigede i dets Sukkerfaktori. (De Danske havde ogsaa forsøgt at dyrke Sukker, men Fabrikationen havde altid været primitiv, og Sukkeret blev sort og næsten usælgeligt.)

Nu rejste der sig rundt om Fortet en hel lille By. Der var mellem de 35 hvide Indvaanere, foruden Brandenburgerne, Danske, Hollændere, Englændere, Franskmand og Tyskere. Paa Øens 90 Planta-

ger fandtes cirka 300 Hvide (»Blanke«, som de kaldtes) og cirka 400 Slaver. Men rigtig Vækst kom der først i Kolonien, da det gik op for Kompagniets Ledere, at Sukkeravlen burde være en Biting, det var fra Havnen, Rigdommen skulde komme.

I Evropa førtes der Krig, men paa Grund af Danmarks Neutralitet blev ogsaa det en Fordel. Det danske Flag beskyttede til Søs, og St. Thomas' Havn var et trygt Tilflugtssted selv for krigsførende Nationers Skibe. Det var Hollænderne, der var Skyld i det store Opsving, men de tiltvang sig ogsaa mere og mere hele Herredømmet. Det Sprog, der efterhaanden dannedes og brugtes mellem Herrer og Slaver, var en Blanding af afrikansk Negersprog og Hollandsk. Kreolsk kaldtes det. Forholdet mellem Danske og Hollændere blev mere og mere fjendtligt; tilsidst blandede den danske Konge sig i Striden. Det »Brandenburgske Selskab« blev fritaget for alle Forpligtelser mod at frasige sig alle Rettigheder, og nu tog Kongen Overherredømmet over Øen. St. Thomas gøres til en Frihavn, og Forretningsfolk strømmer til fra alle Kanter af Verden. Fra de omliggende Øer kommer vestindiske Produkter, fra Evropa Manufakturvarer og Fødemidler, som afsættes til franske, engelske og spanske Kolonier. Skibe med dansk Flag løber hid og did; Danmarks Neutralitet

maa respekteres. De eneste, der ikke lader sig imponere, er »buccaneers«. Det hæ-

Fra Torvet i St. Thomas. R. H. E. fot.

der endogsaa, at de selv sætter det røde og hvide Flag paa Mastetoppen for bedre at kunne overrumple et Bytte. Det hører til de jevnlig Begivenheder, at Skibe overmandes og plyndres, lige naar de med en kostbar Ladning skal dreje om Pynten ind i St. Thomas' Havn.

Denne spalte fortsætter øverst til venstre på side 25

Denne spalte fortsætter øverst til højre på side 25

Paa Grund af sin Beliggenhed midt i Øskæden og sine glimrende Naturforhold, var den som skabt til at blive Indløbssted for alle Skibe og Hovedoplagssted for Varer fra Evropa. Og det blev den ubestridt. Herfra forsynedes saa Nabos Antillerne og Sydamerika. Fra nu af var St. Thomas et Knudepunkt i Verdenstrafiken.

her fortsætter historien øverst til højre på side 24.

VI OG VERDEN

Verden og Vi - sådan hed et periodika, som ikke eksisterer mere. Det havde sommetider artikler fra den store verden, som fik vendt bladets overskrift, så den blev som herover. Bladet kunne scannes direkte til brug i dag, men siden var en anelse for lang - derfor den sære

Men det forhøjer Spændingen, det skærper Energien og fylder Luften med Eventyr og Bedrifter.

Alle Verdens Sprog summer imellem hverandre paa St. Thomas' Gader. Nede ved Havnen færdes blonde Nordboer imellem sortøjede Spanioler og storlemmede, halvnøgne Negre. Hvor langt synes det nu ikke at ligge tilbage, at man ikke

her fra fortsætter historien på næste side. Forklaringen får du herunder:

opdeling. Men så kan man se, hvordan Verden og Vi bragte St. Thomas historie, skrevet af den kendte forfatter Lucie Hørlyk. Hun boede 11 år i Vestindien og blandt hendes bøger er Fra Den Gamle Plantage". Beretningen slutter på næste side...

Køb en Årsrejseforsikring hos Europæiske fra kun 139,-

A 880

PENGE, PAS, BILLET, RENE SOKKER OG... EUROPÆISKE

kendte til præget Mønt. Nu rasles der med Dalere og Gulddubloner. I eet Aar (1793) er der 104 Købmænd, der løser Borgerskab. Nede i Hovedgaden, der følger Havnen, rejser den ene

store Købmandsbod sig ved Siden af den anden; op ad Højene bygges Boliger — store Villaer med aabne Gallerier ud imod Havnen. Alle Forhold reguleres; Livet i Kolonien tager fast Form. — 1815 udbryder der Oprør i de spanske Kolonier, hvor Mis-

fornøjelsen længe har gæret. Moderlandet har altfor hensynsløst udsuget sine oversøiske Lande, Befolkningen rejser sig i hele Sydamerika, og efter nogle Aars Forløb er alle spanske Soldater fordrevne. Men

en Del hjemvendte spanske Kolonister, som ikke kan føle sig til Rette i Spanien, søger ud til andre Steder, og mange vælger St. Thomas. De fleste er forsmuende Købmænd; og nu rejser der sig paa Toppen af Højene ved Siden af de gamle Vagtaarne saa rige Boliger, at

de med Rette fører Benævnelserne »Slotte«. — De Spanske indtager snart en Førerstilling i det kommercielle og selskabelige Liv, de medbringer deres Moderlands slebne ceremonielle

Omgangstone, og de spanske Senoras fører an, hvor det gælder Luksus og Forfinelse. Der bliver opført et kæmpemæssigt Hotel, fra hvis marmortavlede Loggia man ser ud over et Parkanlæg med

indførte sjældne Planter. Byen faar et Bibliotek paa mange tusind Bind og en Frimurerloge. Hver Familie har sine veldresserede Husslaver, og Folk, der kommer fra Evropa, har ikke Indtryk af at komme til en Nybygd, men til et Verdenscenter, der ved sine

hurtigt springende Rigdomskilder og Gnidningen mellem mange uensartede Nationer har faaet en egen krydret, ejendommelig Kultur, hvor Kunsten

vel endnu ikke har faaet Indpas, men

hvor Skønheds- og Forfinelses-trangen er udviklet til det yderste. — Med Dampskibenes Indførelse og Slavernes Frigivelse var St.

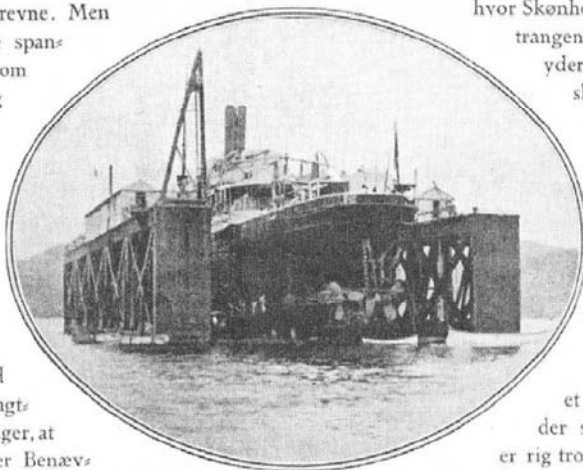
Thomas' Stortid forbi. Som en daarende Kvinde, deren Gang har ført an i Livets Dans, ligger den nu stille og ser frem for sig med et Mona Lisa's Smil,

der synes at sige: Jeg er rig trods min Armod, for ingen kan tage min Skønhed fra mig! Den er uforgængelig som mine Minder! Og Daarer var I, der

Lucie Horlyk

Vagtparaden foran Guvernørens Bolig paa Kongens Fødselsdag

Flydedokken i St. Thomas

Alle gode gange tre...

Første gang sagde Kongressen i USA nej, anden gang var det Landstinget i Danmark, der strittede imod, men i tredje forsøg blev der stemt ja begge steder.

I anden halvdel af 1800-tallet var den økonomiske udvikling i Dansk Vestindien ikke gunstig. Sukkeravlen på Sankt Croix var ikke mere lønsom, og handel og søfart på Sankt Thomas skrumpede ind.

Imidlertid var USA interesseret i at etablere en flådebase i den glimrende naturhavn i Charlotte Amalie, så i 1865 henvendte amerikanerne sig til den danske regering og forespurgte, om øerne var til salg.

Med tabet i 1864 af Sønderjylland var der i Danmark overvejende stemning for at sælge de små fjerne øer. Men på grund af indenrigspolitiske forviklinger i den amerikanske kongres faldt sagen til jorden et par år efter.

Omkring århundredskiftet tog Danmark et nyt initiativ overfor USA, som nu meget gerne ville købe de tre øer.

I 1902 kunne de to regeringer derfor underskrive en salgstraktat, men da den skulle ratificeres af den danske rigsdag, gik det galt.

Ganske vist vedtog Folketinget ratifikationen med stort flertal, men i Landstinget kom stemmerne til at stå helt lige - og dermed var forslaget om godkendelse af traktaten bortfaldet.

*Erik Gøbel skriver om
salgstraktaten i 1917*

Under Første Verdenskrig blev USA bange for, at Tyskland ville etablere en flådebase i Charlotte Amalie med eller uden Danmarks tilladelse.

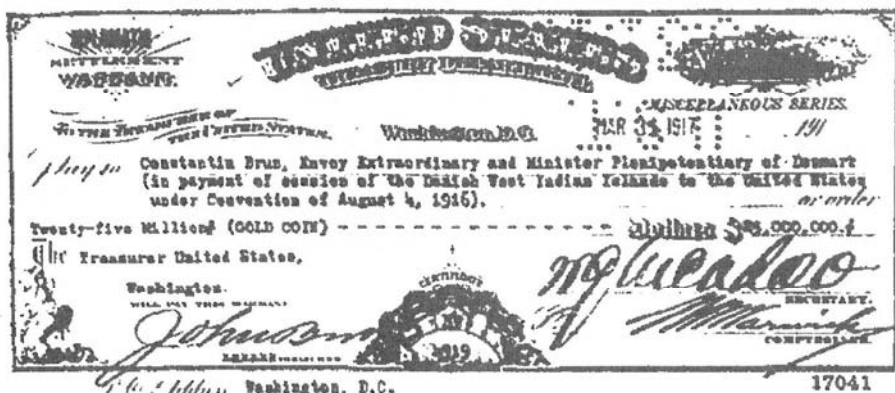
Amerikanerne fremsatte derfor et købstilbud, som den danske regering simpelthen ikke kunne afvise: 25 millioner gulddollars som betaling for øerne, der efterhånden i mange år havde været et dræn i den danske statskasse.

Salgstraktaten blev forhandlet på plads og underskrevet af regeringerne 4. august 1916, men skulle ratificeres, inden den kunne træde i kraft.

I kongressen vændede man sig over den høje pris, men godkendte derefter traktaten uden videre.

I Danmark derimod rejste der sig en politisk storm, idet nationalistiske kredse var stærkt imod at afstå gammelt dansk land.

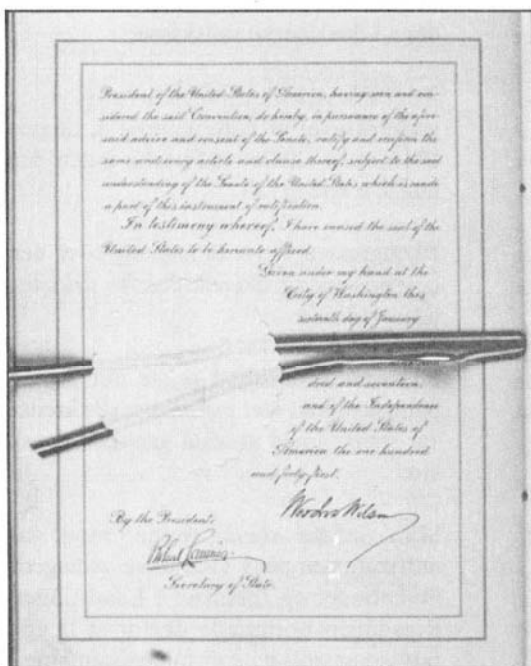
Man måtte også regne med, at ratifikationen påny ville blive vedtaget i Folketinget og forkastet i Landstinget. Rigsdagen besluttede derfor at lægge salgsspørgsmålet ud til folkeafstemning.

Øverst den berømte
check på de 25
millioner dollars

og nederst den
signerede traktat

Afstemningen, der fandt sted 14. december 1916, var den første i Danmark nogensinde, og det var allerførste gang, kvinderne kunne benytte deres nyvundne valgret.

Resultatet af afstemningen blev, at dobbelt så mange stemte for salget som imod det.

Salgstraktaten kunne derfor ratificeres af Danmark 22. december 1916, og øerne overgik til USA 31. marts 1917 klokken 16 om eftermiddagen.

Øernes danske statsborgere kunne selv vælge, om de fortsat ville være danske, eller om de foretrak at blive amerikanske statsborgere.

Bogsiden

Dansk Vestindisk Selskabs udgivelser af bøger og postkort
tilbydes medlemmerne til fordelagtige priser::

“DE FRIFARVEDE”

- af Henrik Hertz m. indl. og noter af Anne Walbom og Eva Frellesvig.
Udgivet i anledning af 150 året for slaveriets ophævelse i Vestindien. 81 sider, DVS og Poul Kristensens Forlag, Herning 1998. **Pris kr. 90,-**

“ST. CROIX, ST. THOMAS, ST. JAN”

- Henry Morton, Skitsebog og Dagbog fra Dansk Vestindien 1843-44. 184 sider, DVS Kbh. 1975. **Pris kr. 50,-**

“FLÅDEN OG DANSK VESTINDIEN”

- Den danske flådes togter til Caribien 1671-1917. Af Per Nielsen. 48 sider, DVS og Forlaget Marinehistoriske Skrifter, Kbh. 1997 **Pris kr. 40,-**

“FRA SLAVESANG TIL SOCA”

- Historien om musikken fra de tidligere Dansk Vestindiske øer. Af Jørgen O. Bjerregaard, Lars Heje og Ole Bidstrup. 63 sider, DVS Kbh. 1991.

Bog + kasetteband **Pris kr. 125,-**
Bog alene **Pris kr. 37,50**

“EN OFFICER I DANSK VESTINDIEN OG HANS FRITIDSBESKÆFTIGELSE”

- Redigeret af Steffen Linvald. 122 sider, DVS Kbh. 1988. **Pris kr. 40,-**

“Dansk Vestindien for 250 år siden”

- J.L. Carstens: En almindelig beskrivelse om alle de Danske, Americanske

eller West-Indiske Ey-lande. 164 sider, DVS Kbh 1981. **Pris kr.50,-**

“KUNSTNERE I TROPESOL. SKITSER”

- akvareller og malerier fra det tidligere Dansk Vestindien. Af Ole Bidstrup, Jørgen O. Bjerregaard, Lise Funder m.fl. Udgivet af DVS i samarbejde med udstillingsbygningen Nikolaj, 87 sider, DVS Kbh 1992. **Pris kr. 40,-**

POSE MED

4 POSTKORT

4 forskellige.

motiver, dobbelte og med kuverter.

Pr. sæt

Pris kr. 25,-

Køb fem sæt

Pris kr. 100,-

„TOLDVÆSENET I DANSK VESTINDIEN, 1672-1917”

Af Poul Erik Olsen, Toldhistorisk Selskab, Kbh. 1988, 261 sider, indbundet, med fotos, billeder og ill.

Pris kr. 60,-

- kan købes ved medlemsmøder, bestilles pr. brev, telefon eller e-mail hos:

**Lars Hornstrup Hansen,
Herluf Trollesgade 10, 2.tv,
1052 Kbh. K - Tlf: 33 15 32 80**

E-mail: lh@adr.dk

Priser ekskl. porto og forsendelseskuvert. Betales på et vedlagt giro-kort.

Indmeldelsesblanket

(udfyld med tydelige blokbogstaver - sendes til)

Medlemssekretariatet
Erik Marcussen
Græsager 302
2980 Kokkedal

Navn

Gade

Postnr:

Telefon/E-mail:

By:

☞

Dansk Vestindisk Selskab

- har eksisteret siden salget af øerne i 1917. Selskabet har den engelske undertitel „Danish West Indian Society“. Selskabets protektor er Hendes Majestæt Dronning Margrethe II. Selskabet, der er upolitisk, blev stiftet Valdemarsdag 15. juni 1917 som klubben „Dansk Vestindien“ og senere reorganiseret.

I 1969 blev navnet ændret til „Dansk Vestindisk Selskab“, som er landsdækkende, men har hjemsted i København.

Selskabets formål er:

a. - at samle alle, der har eller har haft tilknytning til det tidligere Dansk Vestindien (øerne St. Thomas, St. Croix og St. Jan) samt andre personer, der måtte have interesse i at bevare minderne om Dansk Vestindien (nu U.S. Virgin Islands).

b. - at støtte interessen for Danmark i det tidligere Dansk Vestindien (U. S. Virgin Islands).

c. - at opretholde og eventuelt skabe kulturelle og venskabelige forbindelser mellem Danmark og U. S. Virgin Islands.

Formålet søges gennemført ved:

a. - Møder, sammenkomster, foredrag og anden foreningsvirksomhed.

b. - Udgivelse af et medlemsblad 5 gange årligt og andre publikationer.

c. - Samarbejde og korrespondance med specielt de på U. S. Virgin Islands eksisterende foreninger med tilsvarende formål.

d. - Formidling af personlige kontakter gennem gensidige besøg.

**Årligt kontingent fra 2002:
250 kr pr. husstand.**

Louise Steensgaard,
Prinsesse Charlottes Gade 41, 2.tv
2200 København N
☎ 35 37 16 66
e-mail: loust@orangenet.dk

Jens Benoni Willumsen,
Birkelyvej 52, Nr. Lyndelse,
5792 Årslev, ☎ 65 90 18 12
e-mail: jens.benoni@compaqnet.dk

Gunvor Simonsen
Hans Tavsens Gade 21, st.th 2200
København N, ☎ 35 36 31 71
e-mail: gunvor@private.dk

Ole Bidstrup, (se side 2)

Marianne Gall,
Godthåbsvej 223, 2720 Vanløse
☎ 38 86 10 69

Esmé Baltzer,
Birkevej 34, 2970 Hørsholm
☎ 45 86 54 45

Erik Marcussen,
Græsager 302, 2980 Kokkedal
☎ 49 18 14 34 og 28 18 14 34
e-mail: DWIS@vip.cybercity.dk

Lis Andersen Torpet,
Vester Søgade 74, 2. tv,
1601 København K, ☎ 33 91 55 19

Walther Damgaard
Blegdammen 30, 4600 Køge
☎ 56 63 09 18
e-mail: w-damgaard@get2net.dk

Jonna Skourup Christensen,
Rønhaven 4, 2500 Valby
☎ 36 17 13 05

FORMAND: Louise Steensgaard
NÆSTFORMAND: Walther Damgaard

BESTYRELSESSEKRETÆR:
Jens Benoni Willumsen

MEDLEMSSEKRETARIAT OG

KASSERER: Erik Marcussen
DVS-konto: Lån & Spar Bank,
Reg.nr. 0400 konto 11700 79724

MEDLEMSBLAD:

Ole Bidstrup

KULTURHISTORISK UDVALG:

*Per Nielsen, Louise Steensgaard,
Jonna Skourup Christensen,
Karen Munk-Nielsen, Ole Bidstrup,
Anne Walbom, Marianne Gall,
Gunvor Simonsen.*

MØDEUDVALG:

*Marianne Gall, Jonna Skourup
Christensen, Lars Hornstrup
Hansen, Esmé Baltzer,
Lis Andersen Torpet*

FESTIVALUDVALG:

*Walther Damgaard, Louise
Steensgaard, Lis Andersen Torpet,
Erik Marcussen, , Jonna Skourup
Christensen.*

ARKIVER: Jens Benoni Willumsen,
Ole Bidstrup

Selskabets kontaktpersoner:

Nordjylland:

Sarah Petersson, Skovlykke 13,
9210 Aalborg SØ ☎ 98 14 19 86

Midtjylland:

Børge S. Knudsen,
Nonbo Mark 18, Hald Ege,
8800 Viborg ☎ 86 63 87 67

Syddjylland:

Orla Grønborg, Rosenbakken 39,
6100 Haderslev ☎ 74 52 74 90
e-mail: orla.groenborg@mail.tele.dk

Fyn:

Jens Benoni Willumsen.

Postbesørget blad
(0900 KHC)
Bladnr. 51281

Dansk Vestindisk Selskab

Carsten Steenegaard

Phone: see Charlotten Gade 41

2200 København N

tel. 33 37 18 68

e-mail: tourist@ordpost

Whim Gæstehuse St. Croix

Ingvar Zangenberg-illustration
frå J. L. Carstens bog